

Специфични граници на автономията на волята при арбитражните споразумения, касаещи търговски спорове с международен елемент, по българското право

I. Въведение

Автономията на волята (*professio juris*) при търговските правоотношения с международен елемент намира израз в две основни форми. На първо място, в споразумението за избор на съд (*electio fori*), чрез което страните избират национален съд с изключителна или неизключителна компетентност за решаване на техния спор, и на второ място, в споразумението за избор на приложимо материално право (*electio legis*), чрез което страните избират приложимото национално право към тълкуването и изпълнението на техния договор, както и по отношение решаването на споровете във връзка с договора.

В материята на международния търговски арбитраж, институтът на автономията на волята има още по-всеобхватно значение отколкото при държавното правосъдие по търговски дела с международен характер. Договаряйки се за арбитраж, страните не само се споразумяват спорът им да бъде разрешен от арбитраж, с място на територията на определена държава; но те се съгласяват да излязат извън обичайната рамка за разрешаване на частноправни спорове. В допълнение на проявите на автономията на волята от значение за държавното правосъдие, в международния търговски арбитраж, страните могат да се споразумеят не само за приложимото материално право, но и за процедурата, която арбитражният състав трябва да спазва при водене на делото¹.

Понастоящем националните арбитражни закони рутинно признават и уреждат широка автономия на волята на страните. Това положение е развито допълнително и в правилниците за арбитраж на арбитражните институции. Международноправните актове в материята (както многостранните международни конвенции, така и актове от категорията на *soft law*, целящи хармонизация на ниво национално право), които задават

¹ За взаимодействието между международния арбитраж и международното частно право вж. George A. Bermann, *International Arbitration and Private International Law (General Course in Private International Law, Hague Academy of International Law (Vol. 381), 2017, 63-64.*

рамката на международноправното общуване с цел уеднаквяване на условията за действителността на арбитражните споразумения и за признаването и изпълнението на арбитражните решения, също предвиждат широки възможности за избор на страните при сключване на арбитражното споразумение, относно процедурата, която арбитража следва при решаването на спорове, както и при избора на приложимо материално право към спорното търговско правоотношение.

В този контекст, практически важен е проблемът за пределите на автономията на волята в международния търговски арбитраж според българското национално право и практиката на българския съд конкретно в материята на арбитражните споразумения.

Българският Закон за международния търговски арбитраж от 1988 г. („ЗМТА“)² е съобразен със Закона-модел на УНСИТРАЛ за международен търговски арбитраж от 1985 г. (изменен през 2006 г.) („Закона-модел на УНСИТРАЛ“)³. Вътрешноправният ни източник следва сравнително консервативен модел на правна уредба, която има за резултат приобщаването на по-голям брой арбитражни дела с място на арбитража на територията на Република България. Предпоставка за това е и възприемането на тясно разбиране на понятието за международен търговски арбитраж в чл. 1, ал. 2 ЗМТА. Разпоредбата изисква наличието на конкретен международен елемент в търговското правоотношение предмет на арбитража, за да го квалифицира като международен търговски арбитраж, а именно *местожителството или седалището на поне една от страните да не е в Република България*.

II. Понятие за международен търговски арбитраж. Сравнение между международния характер при арбитражното споразумение и при избора на съд

Сравнително-правно могат да се открият три основни национални модела, въз основа на които се определя международният характер на търговския арбитраж. Първо, според *обективен критерий* с оглед на предмета на спора или международния характер (в широк смисъл) на спорното правоотношение (т.нар. френски модел). Второ, според *субективен*

² Обн. ДВ. бр.60 от 5.08.1988г.,с последни изм. и доп. ДВ. бр.8 от 24.01.2017г.

³ Достъпен на Интернет страницата на УНСИТРАЛ на адрес: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/19-09955_e_ebook.pdf.

критерий, състоящ се в различна националност или място на дейност на страните. И трето, с оглед възприемането на *комбиниран критерий*, при който е достатъчно да е налице алтернативно било обективният, било субективният критерий.

Комбинираният критерий е използван и в Закона-модел на УНСИТРАЛ (още в първоначалната му редакцията му от 1985г.). Според чл. 1, ал. 3 от Закона-модел, арбитражът е международен, алтернативно, ако (а) *страните* по арбитражно споразумение, по време на сключването на споразумението *имат място на стопанска дейност в различни държави*; или (б) макар страните да имат място на стопанска дейност в една и съща държава, извън тази държава се намира: мястото, където трябва да се изпълни съществена част от задълженията по търговското отношение или мястото, с което предметът на спора е най-тясно свързан, или дори само поради факта, че извън тази държава се намира седалището на арбитража, определено от страните според арбитражното споразумение. В допълнение, според чл. 3, ал. 3, б. „в“ от Закона-модел, арбитражът е международен дори ако страните изрично са се договорили, че предметът на арбитражното споразумение се отнася до повече от една държава.

Както се вижда от последните две хипотези, формулирани чрез обективния критерий за определяне на международния характер на арбитража, той може да придобие такъв статут и *по волята на страните*, посредством избор на място на арбитража в държава, различна от тази, с която отношението е единствено свързано или ако те са се договорили, че предметът на арбитражното споразумение се отнася до повече от една държава.

В сравнение с допустимата според Закона-модел максимално широка възможност за автономията на волята на страните, включително и по отношение на вътрешни правоотношения, актуалната правна рамка на арбитражните споразумения по българското право е значително по-ограничена. Тя е такава и в сравнение с уредбата на споразуменията за избор на чужд държавен съд по българското право. На първо място, тази уредба по българското право е включена в чл. 25 от Регламент (ЕС) №1215/2012 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (преработен текст) („Регламент (ЕС) №1215/2012“)⁴.

⁴ Публикуван в ОВ L 351, 20.12.2012, 1–32.

Международният характер при действието на регламента изисква *наличието на връзка с повече от една държава (без задължително това да бъде държава членка)*, която не се изразява непременно в местоживее на страните в две различни държави. Такова е разбирането за международния елемент в Хагската конвенция от 2005 г. за споразуменията относно избор на съд („**Хагската конвенция от 2005**“).

Международният характер на отношението може да се състои и в други негови съществени елементи, каквито са местоизпълнението на задължението или предмета на отношението. Привнасянето на международен елемент обаче, не следва да има чисто фиктивен характер. В този контекст е и практиката на българския съд. Според *Определение № 361 от 10.05.2012 г. на ВКС по ч. т. д. № 87/2012 г., II т. о., ТК*, в случай че конкретният правен спор не съдържа международен елемент, споразумението за избор на чужд съд, фигуриращо като клауза в договора на страните, не може да бъде зачетено.

Постановеното по последния съдебен акт се отнася до необходимостта от международен елемент както в контекста на Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела⁵ (чиято преработена версия е Регламент (ЕС) №1215/2012), така и на Кодекса на международното частно право („**КМЧП**“)⁶. Разпоредбата на чл. 23 КМЧП продължава да проявява действие при преценката на дерогационния ефект на споразумението за избор на съд на трета държава по отношение на българския съд.

Проблематичен остава въпросът за избора на съд в хипотезата когато страните с местоживее в една държава членка избераат съд на друга държава членка като компетентен да реши спор, свързан с правоотношение, което е изцяло вътрешно и свързано единствено с държавата по местоживееето на страните. Тази възможност е уредена в Модела-закон за УНСИТРАЛ и се включва при определяне на понятието за международен арбитраж. Хагската конвенция от 2005г. не признава тази ситуация като такава с международен елемент. За целите на определяне на компетентния съд, хипотезата е с международен елемент, освен ако страните пребивават⁷ в една и съща

⁵ Публикуван ОВ L 012, 16.1.2001, прилага се за определяне на международната компетентност за съдебни производства, образувани до 10 януари 2015 г.

⁶ Обн. ДВ. бр.42 от 17 май 2005г., последно изм. ДВ. бр.106 от 22 декември 2023г.

⁷ В разпоредбата на чл. 4(2) се съдържа определение на понятието за пребиваване в договаряща държава на образувание или лице, различно от физическо лице. За такова място се счита държавата: (а) в която се

договаряща държава и ако отношенията между страните и всички елементи, които се отнасят до спора, независимо от местонахождението на избрания съд, са свързани единствено с тази държава.

В контекста на Регламент №1215/2012 разглежданата хипотеза касае избора на чужд съд (на държава членка) към вътрешно правоотношение подлежи понастоящем на разглеждане от Съда на ЕС по повод на преюдициалното запитване на Върховния съд на Чехия по *дело C-566/22 Inkreal s.r.o. срещу Dúha reality s.r.o.* Запитването е отправено в рамките на спор между две дружества, установени в една и съща държава членка (Словакия), относно определянето на съда, който е компетентен да разгледа осъдителен иск за плащане на вземанията, произтичащи от неизпълнението на два договора за паричен заем, съдържащи посочване на съд на друга държава членка в случай на спор (Чехия). Ищецът е дружество, на което са прехвърлени вземанията по договора, предмет на делото от страна на друго словашко дружество (първоначалния кредитор). Това преюдициално запитване има за цел да установи *дали съществуването на клауза за избор на съд само по себе си представлява международен елемент*, достатъчен за прилагането на чл. 25, пар. 1 от Регламент № 1215/2012.

Анализът на застъпените в литературата различни мнения и на съображенията, изведени от практиката на националните и наднационалните юрисдикции, мотивират генералният адвокат по делото да предложи на Съда разрешение, даващо предимство на отрицателния отговор на този въпрос⁸. Според заключението на генералния адвокат не може да се прави позоваване на автономията на волята, която традиционно обосновава правилото за пророгация на компетентност в случай на избор на съд, в толкова широк смисъл, че да се даде възможност на страните да поставят под въпрос приложното поле на регламента, което е ограничено до международни и не включва чисто вътрешни положения. Международният елемент според генералния адвокат трябва „да бъде

намира седалището им по устав; (б) съобразно със законодателството на която са учредени или създадени; (в) в която се намира централното им управление; (г) в която се намира основното им място на дейност. Конвенционната квалификация преднамерено обхваща всички основни критерии за определяне на пребиваването, които са прилагат както от държавите от системата на общото право, така и на тези принадлежащи към континенталната правна система. Това разнообразие на алтернативно зададени релевантни критерии води до възможността за определяне на хипотезата като такава с международен елемент от страна на една договаряща държава, а от друга договаряща държава като изцяло вътрешна (включително в рамките на държавите членки на ЕС).

⁸ Заключение на генералния адвокат J. RICHARD DE LA TOUR, представено на 12 октомври 2023 г. по Дело C-566/22 *Inkreal s.r.o. срещу Dúha reality s.r.o.*, ECLI:EU:C:2023:768.

изпълнено съгласно обективни критерии“, различни от субективния – волята на страните.⁹ Освен това, изборът на съд по чл. 25 дерогира иначе приложимите императивни правила за определяне на компетентен съд при ситуация с трансграничен елемент и действието му при чисто вътрешни ситуации би довело и до дерогиране на нормите с вътрешноправен произход за определяне на подведомствеността на съда, каквато цел регламентът не си поставя.¹⁰

Макар и към настоящия момент да не може да се опрем на решение на Съда на ЕС по въпроса, все пак може да се стигне до заключение, че преобладаващото разбиране сравнително-правно е, че волята на страните, сама по себе си, да изберат съда на друга държава различна от държавата, с която търговското правоотношение е единствено свързано, не може да „интернационализира“ делото, но това е потенциално възможно при международния търговски арбитраж при условията на Закона-модел на УНСИТРАЛ. Уредбата по българското право изключва както възможността за „интернационализиране“ на делото по волята на страните, така и ограничаване на възможността на страните да изберат място на арбитраж със седалище в чужбина освен при наличието на специфичен международен елемент в правоотношението, свързан със страните. В последната хипотеза, процесуалната автономията на волята на страните да изберат чужд държавен съд не е ограничена от международноправни актове или такива от правото на ЕС.

III. Забрана за арбитраж в чужбина между две лица с българска националност. Практика на българския съд по чл. 19, ал. 2 ГПК

Свързването на понятието за международен търговски арбитраж според ЗМТА единствено със субективния критерий - местожителството или седалището на поне една от страните да не е в Република България, върви заедно със *забраната по чл. 19, ал. 2 ГПК* между страни, които имат обичайно местопребиваване, седалище според устройствения си акт или местонахождение на действителното си управление единствено в България, да се уговори арбитраж със седалище в чужбина. Независимо от това дали в търговското правоотношение е налице друг международен елемент, свързан

⁹ Пар. 32.

¹⁰ Пар. 33.

с предмета на спора или мястото на изпълнение на съществено задължение, разпоредбата забранява уговарянето на арбитраж със седалище в чужбина. В това отношение автономията на волята на страните в арбитража е ограничена в значителна степен в сравнение с възможността за избор на чужд съд. Страните могат да уговорят избор на чужд държавен съд при условията на Регламент №1215/2012 или Хагската конвенция от 2005г. при наличието на какъвто и да било международен елемент в правоотношението.

Практиката на българския съд при тълкуването на забраната по чл. 19, ал. 2 ГПК не е еднопосочна. Обособяват се две групи съдебни решения в зависимост от това дали се възприема стриктно тълкуване на нормата или се допускат определени изключения с оглед на фактите по конкретното дело и редакцията на арбитражното споразумение.

По принцип, българският съд съобразява ограничението по чл. 19, ал. 2 ГПК при направен отвод за неподведомственост на спора при наличие на споразумение за арбитраж в чужбина. С *Определение №106 от 24.02.2012 г. по в.ч.т.д. №65/2012 на Варненския апелативен съд* е потвърден съдебният акт на първоинстанционния съд, с който е оставено без уважение възражение за неподведомственост на спора на българския съд. Съдът прилага стриктно нормата на чл. 19, ал. 2 ГПК и отказва да зачете арбитражна клауза с уговорка за арбитраж в чужбина между страни със седалище в България. Това не се променя от факта, че в допълнително споразумение към договора, участват и други две страни, едната от които е със седалище в чужбина. Съдът стига до заключението, че уговорката за арбитраж в чужбина проявява действие само в отношенията с тази страна.

Съдебен състав на Софийският апелативен съд стига до различен извод относно действието на уговорката за арбитраж в чужбина като взема под внимание конкретната формулировка на арбитражната клауза с оглед на страните. Така с *определение №2131 от 18.08.2014 г. по в.гр. д. 2697/2014 на Софийския апелативен съд* е потвърдено определението на Софийски градски съд, с което се зачита действието на арбитражна клауза, определяща седалището на арбитража в чужбина (гр. Лондон).

Съдът приема, че разпоредбата на чл. 19, ал. 2 ГПК постановява забрана за уговаряне на арбитраж в чужбина между две лица с българска националност, но това не касае случая,

когато в споразумението е посочено, че при предявяване на иск от фирма X, със седалище в България срещу фирма Y, със седалище в България, фирма Z, в качеството си на гарант по договора и със седалище в чужбина е солидарно отговорна с фирма X, като двете страни се представляват от един адвокат. По това дело, съдът стига до извода, че тъй като в арбитражната клауза е уговорено кои са задължителните страни по спора и една от тях е със седалище в чужбина, то уговорката за арбитраж в чужбина действа спрямо всички страни. Съдът не изследва въпроса дали добавянето на лице – гарант, със седалище в чужбина като задължителна страна по спора заедно с лице с българска националност следва от съдържанието на спорното правоотношение или може да е направено с цел преодоляване на забраната по чл. 19, ал. 2 ГПК.

С Определение №2368 от 7.11.2012 г. по в.гр.д. № 3963/2012 на Софийския апелативен съд се потвърждава акта на първоинстанционния съд, с който е зачетено действието на споразумение за арбитраж в чужбина между две лица със седалище в България. Съдът обосновава наличието на местонахождение на действителното управление на едно от лицата в чужбина с оглед на факта, че то се представлява самостоятелно от физическо лице с местопребиваване в чужбина. Според мотивите на съдебния акт, това навежда на заключението, че действителното управление на дружеството със седалище в България се намира в чужбина, поради което забраната по чл. 19, ал. 2 ГПК е в този случай неприложима.

Състав на Софийския апелативен съд с Решение №1966 от 10.13.2015г. по в.т.д.№4069/2014 (измежду други) се произнася и по въпроса за действителността на споразумението за арбитраж в чужбина между лице с българска националност и консорциум, учреден като гражданско дружество, със седалище в България от две лица със седалище в чужбина. Съдът постановява по този въпрос, че гражданското дружество е непърсонифицирана общност и страни по споразумението са съдружниците в дружество.

IV. Споразумение за арбитраж в чужбина при промяна на страните по договора, в който е инкорпорирана арбитражната клауза

Определение №501 от 12.01.2012 г. на Софийски градски съд по гр. д. № 3605/2009г. (не е потвърдено от горната инстанция) признава за действителна арбитражната клауза с

уговорка за място на арбитража в чужбина. Съдът стига до заключението, че при действително сключена арбитражна клауза между страна с българска и страна с чужда националност, цедирането на вземането по първоначалния договор от страната с чужда националност на страна с българска националност води и до цедиране на споразумението за арбитраж в чужбина между първоначалните страни, което запазва своето действие независимо от еднаквата българска националност на страните след цесията (цесионер и стар длъжник).

Настрана от изложението тук остават противоречията, които съществуват в българската доктрина, съдебна и арбитражна практика за това дали цесионерът става страна по арбитражната клауза, включена в договора, от който произтича вземането (вкл. и в контекста на образуваното Тълкувателно дело № 1/2023 г. на ВКС, ТК). Така например за разлика от последното цитирано съдебно решение, както и Решение № 50169 от 9.12.2022 г. на ВКС по т. д. № 1144/2022 г., II т. о., ТК, в Решение № 70 от 15.06.2012 г. на ВКС по т. д. № 112/2012 г., I т. о., ТК, съдът приема, че цедирането на права по договор, съдържащ арбитражна клауза, *не води до встъпване в тази клауза на цесионера*. В тази посока могат да се цитират и други съдебни решения - решение № 71/09.07.2015 г. по т. д. № 3506/2014 г. на ВКС, II т. о., решение № 44/29.06.2016 г. по т. д. № 971/2015 г. на ВКС, II т. о., решение № 70/15.06.2012 г. по т. д. № 112/2012 г. на ВКС, I т. о., решение № 122/18.06.2013 г. по т. д. № 920/2012 г. на ВКС, II т. о., решение № 261 от 1.08.2018 г. на ВКС по т. д. № 624/2017 г., II т. о., ТК. Арбитражната практика се ориентира преобладаващо в полза на прехвърлянето на арбитражната клауза при цесия – така напр. ВАД № 211/2006 на АС при БТПП, ВАД № 135/2005 на АС при БТПП, ВАД № 50/2003 на АС при БТПП; МАД № 8/2001 на АС при БТПП; ВАД № 69/2001 на АС при БТПП; ВАД № 54/2000 на АС при БТПП; ВАД № 7/1996 на АС при БТПП; ВАД № 68/1994 на АС при БТПП.

По отношение на споразуменията за избор на съд, разпоредбата на чл. 25, пар. 1 от Регламент № 1215/2012 не уточнява дали споразумението, с която се възлага компетентност, може, освен към страните по договора, да се прилага и към трето лице, страна по последващ договор и правопреемник изцяло или частично на правата и задълженията на една от страните по първоначалния договор. Съдът на ЕС има повод да постанови (така в Решение от 18 ноември 2020 г., *DelayFix*, C-519/19 EU:C:2020:933), че само ако съгласно приложимото към спора по същество национално право третото лице

е встъпило във всички права и задължения на първоначалния съдоговорител, клаузата за предоставяне на компетентност, с която това трето лице не се е съгласило, би могла да му бъде противопоставена.

Разбирането относно запазване на действието арбитражната клауза когато страна е заместена изцяло в правата и задълженията си по договор в отношенията на първоначалната страна и заместващата страна е застъпено в *Решение № 91 от 26.07.2019 г. на ВКС по т. д. № 251/2019 г., II т. о., ТК*. Според фактите по делото с договор за новация чуждестранното търговско дружество е прехвърлило на своето дъщерно българско дружество всички свои права и задължения по определен договор. Доколкото в случая се касае за заместване на страна по договор, потвърдено с тристранно споразумение между страните, а не за прехвърляне на вземане, практиката на Върховен касационен съд, според която цесията на вземане не води автоматично до цесия и на арбитражната клауза е неотнормирана.

Следващият проблем, който се поставя по делото се отнася до съдържанието на арбитражното споразумение доколкото заместването на страната по договора има за резултат, че страните по арбитражното споразумение стават две български юридически лица. Според арбитражната клауза, произтичащите от споразумението спорове се разрешават окончателно в съответствие с Арбитражните правила на МАС при МТК в Париж, като мястото на арбитража е в София, България. Арбитражното споразумение не се намира в противоречие със забраната по чл. 19, ал. 2 ГПК, доколкото използването в разпоредбата понятие "седалище в чужбина" на арбитража следва да се разбира не като седалище на институцията (мястото на нейната регистрация), а като мястото, където се осъществява арбитража. В случая конкретно е посочено, че мястото на арбитража е в София и постановеното арбитражно решение ще се приема за такова с българска националност.

V. Забраната по чл. 19, ал. 2 ГПК в контекста на признаването и изпълнението на чуждестранни арбитражни решения според Нюйоркската конвенция

Българският съд съобразява, че забраната по чл. 19, ал. 2 ГПК не може да се приложи при преценка на предпоставките за признаване и изпълнение на чуждестранно

арбитражно решение по Нюйоркската конвенция от 1958г. за признаване и изпълнение на чуждестранни арбитражни решения („**Нюйоркската конвенция**“)¹¹. Различната националност на страните не е предпоставка за действителността на арбитражното споразумение по чл. II от Нюйоркската конвенция, включително при уговорено седалище на арбитража в чужбина. Допълнителни ограничения свързани с националността на страните не би следвало да се поставят и от вътрешното право на договарящите държави в случай попадащ под действието на Конвенцията.

В своите съдебни актове българският съд зачита примата на Нюйоркската конвенция над чл. 19, ал. 2 от ГПК в светлината на чл. 5, ал. 4 от Конституцията и не приема за основателни искания да не се признае и да не се допусне до изпълнение чуждестранно арбитражно решение, постановено от арбитраж със седалище в чужбина между две лица с българска националност¹². Не се приемат от съда аргументите, които се опитват да придадат на разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от ГПК силата и характера на норма-принцип, стояща в основата на понятието за обществен ред на държавата, в която се иска признаване и изпълнение по смисъла на чл. V(2), б. „б“ от Нюйоркската конвенция.

Така например с Решение №852 от 12.05.2016 г. на СГС по т.д. 4709/2014 г. се признава и се допуска изпълнението на арбитражно решение постановено от Виенския международен арбитражен център към Австрийската федерална стопанска камара между страни с българска националност. В мотивите на съда се изтъква, че нарушението на чл. 19, ал. 2 ГПК при избора на чуждестранен арбитраж не попада в основанията за отказ от екзекватура по чл. V от Нюйоркската конвенция и тази разпоредба не е „част от обществения ред, разгледан като принципи, върху които е изградена и функционира правовата ни държава и чието спазване гарантира зачитането на основните права“. Като основополагащи принципи на правовия ни ред, съдът припознава в примерен порядък – състезателността в процеса, равенството пред закона и правото на защита.

VI. Заключение

¹¹ Ратифицирана с Указ № 284 на Президиума на Народното събрание от 8.07.1961 г. - Изв., бр. 57 от 18.07.1961 г. Обн., ДВ, бр. 2 от 8.01.1965 г.

¹² В този смисъл виж напр. Решение №717 от 27.07.2005 г. от 27.07.2005 г. на ВКС по т.д. №183/2004г., ТК, II отд., постановено по чл. 9, ал. 2 ГПК (отм.), разпоредба аналогична на чл. 19, ал. 2 ГПК.

Тясното понятие за международен търговски арбитраж по българското право, както и изискването за специфичен международен елемент във връзка със страните за допустимост на споразумението за арбитраж в чужбина, създават специфични национални граници пред арбитражните споразумения, касаещи търговски спорове с международен елемент. В преобладаващата си част съдебната практика тълкува ограничително забраната за уговарянето на арбитраж в чужбина между две търговски дружества с българска националност, когато видно от договора, чиято съставна част е арбитражната клауза, участници в правоотношението са и страни с чужда националност. Съществуващата правна несигурност при действащата редакция на чл. 19, ал. 2 ГПК не е желателна, доколкото съдът черпи аргументи от редакцията на договора и конкретно на арбитражната клауза, за да обоснове действителността или недействителността на такова арбитражно споразумение. От друга страна, може да се констатира константна съдебна практика по отношение на неприложимостта на забраната по чл. 19, ал. 2 ГПК при преценката на предпоставките за признаване и изпълнение на чуждестранно арбитражно решение по Нюйоркската конвенция.